

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Vývoj vzdělanostní struktury mikroregionu České Budějovice

Autorka práce: Bc. Kateřina Hovorková

Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy

Úvod práce obhajuje výzkumnou i společenskou relevanci zvoleného tématu, kterou problematika vzdělávání nesporně je, zejména v kontextu Českých Budějovic jako rostoucího regionálního vzdělávacího centra. Úvod obsahuje hlavní a vedlejší cíle práce. Ty se dají shrnout jako hledání prostorových vzorců úrovně vzdělanostní struktury a jejího vývoje ve vybraném regionu. V této části a vlastně i v celé práci trochu schází zamýšlení diplomantky nad účelem PROČ je vzdělanostní (sociálně-prostorovou) diferenciaci dobré zkoumat. V předpokladech na straně 11 autorka očekává, že nejvíce dynamické změny budou ve vnitřní struktuře města a jeho zázemí. Otázkou ale zůstává, v jakých částech města budou probíhat méně výrazné změny. Dále autorka očekává negativní sociální změny v oblasti se zástavbou sídlišť, kterým následně věnuje větší pozornost v podobě případové studie. Práce má geografický charakter, cíle jsou přiměřené a vhodné pro diplomovou práci.

Práce s literaturou

Diplomantce se podařilo shromáždit a zpracovat velké množství literatury, která se vztahuje k tématu (100 publikačních titulů) a desítky dalších dokumentů s informacemi o regionálních podmínkách vzdělanostní infrastruktury a úrovně vzdělání. Řada deskriptivních pasáží v empirické části je vhodně podpořena citacemi literatury nebo informačních zdrojů. V části věnující se porovnání přístupu jednotlivých sociálních skupin ke vzdělání za socialismu a v současnosti by bylo dobré zmínit i skupiny, které v minulosti nemohly na vyšší vzdělání dosáhnout v důsledku politické diskriminace. Zároveň by bylo dobré doložit tvrzení, že v současnosti "dochází k nárůstu nerovností v přístupu na vysokou školu" (str. 17). Druhá část druhé kapitoly zaměřená na sociálně prostorovou strukturu města se jádru diplomové práce věnuje pouze okrajově a využívá poněkud starších zdrojů literatury. Celkově je ale práce s literaturou na velmi dobré úrovni.

Metodika práce

Metodika práce je založena na kvantitativní analýze dat ze sčítání lidu. Jednotlivé dílčí metody hodnocení jsou dobře promyšleny. Vhodná je například volba horního kvantilu při kartografické prezentaci stavu a změn v úrovni vzdělanostní struktury (následně prezentováno na mapách v obrázku 5:1, kde by ovšem informace o tomto přístupu měly být uvedeny. Dále je dobře zvolena úroveň členění a sledování vybraných ukazatelů vzdělanostní struktury v podrobnosti základních sídelních jednotek, což umožňuje zejména postihnout vnitřní diferenciaci uvnitř obcí (Českých Budějovic, polarizovaných suburbií atp.). V kartografické interpretaci nárůstu podílu vysokoškoláků

(obrázek 5:6) by bylo vhodnější předěl mezi studenými a teplými barvami v bipolární škále volit lépe. Mapa nyní nabízí inverzní vnímání vývoje úrovně vzdělání zejména u obcí, jejichž vzdělanostní struktura se zřejmě mnoho nezměnila, tj. v hodnotách 0 - 6 procentních bodů. Celkově je ale možné hodnotit metodický postup autorky jako vhodný a umožňující dospět k vytýčeným cílům práce.

Analytická část práce

Struktura analytické části práce je postavená na hodnocení vzdělanostní úrovně od měřítka kraje, mikroregionu Českých Budějovic, samotného města a následně specificky sídlišť ve městě. Čtvrtá kapitola fundovaně popisuje vzdělanostní úroveň kraje a krajského města v komparaci s ostatními územími Česka, výstižně charakterizuje i vývoj porevoluční situace v nabídce vysokoškolského vzdělání v kraji. Cenné je, že se autorka kromě popisu stavu, zaměřuje také na faktory ovlivňující úroveň vzdělání a mezi nimi věnuje velkou pozornost geografickým aspektům této diferenciaci. Pozitivně oceňuji zejména zpracování množství odkazů a práci s relevantní literaturou.

Pátá kapitola je koncipována metodicky odlišně a využívá jednak větší územní podrobnosti sledování, jednak také vývojového srovnání s využitím výsledků posledních tří cenzů z let 1991, 2001 a 2011. Analýza založená na datech ze sčítání je doplněna i úvahou nad strukturou a vlivem přítomného obyvatelstva na straně 75, celá kapitola je zakončena syntetickým shrnutím obsahujícím zobecnění analyzovaných statistických dat.

Posledních dvacet stran textu je věnováno specifickému tématu proměny sociální struktury českobudějovických sídlišť, které postihuje nejen změny vzdělanostní struktury, ale i dalších charakteristik sociálního a ekonomického statusu sídlišť. Větší pozornost je věnována situaci na sídlišti Máj a dále rizikovým faktorům jako stárnutí sídlišť nebo fluktuace obyvatelstva. Tato kapitola představuje do značné míry autonomní celek s vlastním teoretickým vstupem, analytickou částí a shrnutím.

Závěry práce

V závěru se autorka zaměřuje na shrnutí hlavních výsledků a zdůraznění faktorů ovlivňujících proměny sociálního statusu jednotlivých hodnocených území. V případě českobudějovického regionu dospívá k postupné polarizaci sociálně prostorové struktury, je si však vědoma i omezené vypovídací schopnosti statistických dat, která zachycují (zejména v případě posledního cenzu) pouze část reality.

Formální náležitosti práce

Formální úprava: velmi dobrá

Stylistická úroveň: velmi dobrá

Citací úroveň: výborná

Komentář

Po formální stránce je práce na velmi dobré úrovni, obsahuje velké množství pestrého grafického materiálu. Diplomantka vytvořila zhruba dvacítku vlastních map, statistické údaje jsou dále nabízeny v grafech a tabulkách. Zařazeny jsou i vlastní fotografie (na str. 95 jsou zbytečně dvě téměř totožné). Styl a jazykové zpracování práce se během psaní diplomové práce vyvíjely a nakonec autorka zvládla i odborný styl a interpretaci na solidní úrovni. Citace a seznam literatury jsou v souladu s oborovými normami. Několik citovaných prací však není zařazeno v seznamu literatury. Přesto je diskuse s literaturou i využití literatury v rámci empirické části nadstandardní.

Celkové zhodnocení práce

Práce přináší řadu aktuálních poznatků o vývoji sociálního statusu na českobudějovicku ve vývojovém pohledu a v různých měřítcích geografického sledování. Dovoluje odhalit některé souvislosti sociálně prostorové diferenciací v jednotlivých částech města. Interpretace výsledků je ve většině případů správná a vychází kromě statistických analýz rovněž z vlastní autorčiny znalosti sledovaného území. Diplomová práce splňuje požadavky na tento typ prací a doporučuji ji k obhajobě.

Otázky k obhajobě

Dvě otázky jsou obsaženy v úvodním hodnotícím odstavci, totiž: jaký je hlavní účel zkoumání úrovně vzdělání obyvatel obecně a v případě Českých Budějovic konkrétně, na jaké otázky může analýza úrovně vzdělání odpovídat? Studentka dobře popsal území s dynamicky se proměňující vzdělanostní úrovní, zbývá ještě zodpovědět, v jakých částech Českých Budějovic docházelo ve sledovaném období k nejmenším změnám (zůstávaly nejstabilnější) a jaké důvody k tomu vedly?

V Poříčí 6. srpna 2015

Doc. RNDr. Martin Ouředníček, Ph.D.